

Plán na zlepšení organizace školství rozpracoval v díle *Navrzení krátké o obnově škol v Království českém*. V tomto spise nastínil i svoji představu o školní inspekci. Úřad inspektorů a defenzorů¹⁵ měla zřídít vrchnost. Tito úředníci měli nejenom dbát na to, aby se dodržoval ustanovený řád, ale měli také nad školami držet ochrannou ruku. Na mateřské školy měli dohlížet kmotři. Především měli pečovat o to, aby rodiče nezanedbávali povinnosti vůči dětem. Na rodiče i kmotry měl dohlédnout církevní správce a starší jedné každé církve. Inspektorem obecních škol se měl stát církevní správce, pod jehož úřad vesnice, město či městečko, v němž se škola nacházela, spadalo. Kromě něho měl na školu dohlížet také úřad téhož města, městečka či vesnice. Na latinskou školu měl dohlížet děkan kraje spolu s rozumnými a pobožnými světskými dozorci. Na akademie biskup nebo administrátor a školní dozorci a defenzori zvolení z vyšších stavů.¹⁶

Jan Amos Komenský byl jako pedagogický reformátor zván do řady zemí – Anglie, Švédska, Uher, Nizozemí. V samotných českých zemích se školství dostalo opět pod vliv katolické církve. Velkou úlohu v něm hrál především jezuitský řád založený španělským šlechticem a důstojníkem Ignácem z Loyoly (1491–1556) v roce 1534. Do Čech jezuité povolal Ferdinand I. Prvních dvanáct příslušníků Tovaryšstva Ježíšova dorazilo z Říma do Prahy dne 19. dubna 1556. Za místo působení jim byl panovníkem určen dominikánský klášter u sv. Klimenta při staroměstské patě mostu. Zde vznikl řádový dům vyššího typu – kolej, ke které podle řádových předpisů patřily i školy. To znamená studia inferiora – školy nižší (gymnázia) a v tomto případě i studia superiora – fakulty filozofická a teologická. Vyučovat se začalo krátce po příchodu bratří do Prahy.¹⁷ S podporou Ferdinanda I. jezuité následně vybudovali v českých zemích celou soustavu svých škol. Nižší školy ale záměrně přenechávali jiným studijním řádům a zaměřovali se především na školství střední a vysoké.¹⁸

Obr. 6: Jan Amos Komenský, jeden z největších pedagogických myslitelů, se ve svém díle zabýval rovněž školní inspekci

15) Defenzor = obránce.

16) Komenský, Jan Amos. *Didaktika*. Praha: Česká bibliothéka 1849, s. 43–44, s. 158–159, s. 197.

17) Čornejová, Ivana. *Jezuitská akademie do roku 1622*. In: *Dějiny Univerzity Karlovy I.*, s. 247.

18) Štverák, *Stručné dějiny*, s. 78.